

Communicaziun da la regenza, chanzlia chantunala dal Grischun, 7000 Cuir

Scumond da publicaziun fin: venderdi, ils 23 da schaner 2009, a las 11.00

La gulivaziun da finanzas e la repartiziun da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas duain vegnir concepidas cumplettamain da nov (NGF grischuna)

La regenza grischuna ha deliberà la missiva per realisar la nova concepziun da la gulivaziun da finanzas e da las incumbensas tranter il chantun e las vischnancas (NGF grischuna) per mauns dal cussegl grond. La NGF grischuna ha cunzunt l'intent da stgaffir ina gulivaziun pli intensiva e pli gista tranter las vischnancas pli ritgas e las vischnancas pli povras, d'impunder ils meds publics en moda pli effizienta sco er da rinforzar l'autonomia communal. En 60 champs d'incumbensa reducescha ella duplicitads e moviments da finanzas cuntracurrents ch'èn resultads en il decurs da decennis tranter il chantun e las vischnancas. Il cussegl grond vegn a tractar la missiva en la sessiun d'avrigl 2009. La realisaziun da la refurma è prevista per il cumenzament da l'onn 2011.

Grond basegn d'agir

Per il 1. da schaner 2008 è vegnida introducida la nova gulivaziun da finanzas tranter la confederaziun ed ils chantuns. En in project consecutiv duain ussa vegnir adattadas sin plaun chantunal las structuradas tranter il chantun e las vischnancas.

Il basegn d'agir sin plaun chantunal è fitg grond ed è er vegnì renconuschì sco tal en la consultaziun ch'è vegnida fatga en connex cun la NGF grischuna. La gulivaziun da finanzas intrachantunala actuala ha grevas mancanzas. Ses concept da basa datescha da l'onn 1958 e cumpiglia in grond dumber da singuls pajaments da contribuziuns ch'èn vegnids concludids en il decurs dal temp e che dependan tranter auter da la moda e maniera co che las vischnancas chaschunan custs sco er dal pe da taglia da las vischnancas. Oz ston las vischnancas fixar lur pe da taglia stringentamain tranter 120 e 130 pertschient per survegnir avunda meds da gulivaziun. Quai indeblescha l'attractivitat da questas vischnancas che sa chattan savens en regiuns periferas. Da nov duain las vischnancas pudair fixar libramain lur pe da taglia, senza che quai haja consequenzas per ils pajaments da la gulivaziun da finanzas. La gulivaziun da finanzas actuala n'è er betg transparenta, ella n'è strusch reglabla e dat fauss impuls; dapli expensas chaschunan dapli contribuziuns. A medem temp vegnan las vischnancas da las classas da finanzas mesaunas 2 e 3 dischavantagiadas fitg. Tranter il chantun e las vischnancas exista oz ultra da quai in entretschament d'incumbensas e da finanziaziuns che n'è betg pli survesaivel. L'entretschament cumpiglia grondas dependenzas vicendaivlas, duplicitads administrativas e cumpetenzas maschadadas. Tut en tut sa tracti da passa 100 currentes da pajament en 60 champs d'incumbensa che duain per gronda part vegnir abolids e per part vegnir concepids da nov.

Concept da la NGF grischuna

Cun la NGF grischuna duai vegnir introducida d'ina vart ina gulivaziun da resursas e da grevezzas dal tutfatg nova. Da l'autra vart ston las incumbensas e las finanzas vegnir detretschadas uschè bain sco pussaivel tenor ils principis da la subsidiaritat e da l'equivalenza fiscala. Finanzialmain attribuescha uschia la NGF grischuna 32 incumbensas cumplettamain al chantun e 28 incumbensas cumplettamain a las vischnancas. Per las incumbensas comunablas restantas duai la finala vegnir optimada la collavuraziun tranter il chantun e las vischnancas.

En la **consultaziun** ha il concept da la NGF grischuna chattà da princip buna acceptanza, malgrà intginas resalvas visavi regulaziuns en tscherts secturs parzials. La missiva qua avant maun, e pia il concept concret, ha la regenza adattà en numerus puncts. La regenza ha pudì tegnair quint uschia dals puncts principals ch'èn vegnids exprimids en ils giavischs spezialis da las participantas e dals participants da la consultaziun. En spezial ston vegnir menziunadas tranter auter las **suantantas adattaziuns dal project**:

- Il retgav da basa per la gulivaziun da las resursas vegn augmentà cun las entradas pussaivlas d'ina taglia sin immobiglias dad 1.5 promils, e quai per pudair tegnair quint dal potenzial d'entradas da las vischnancas che resulta dal sector dals bains immobigliars.

Communicaziun da la regenza, chanzlia chantunala dal Grischun, 7000 Cuir

- En connex cun la gulivaziun da las grevezzas geografic-topograficas vegnan las grevezzas dals abitadis sparpagliads resguardadas meglier. Quest fatg va per l'ina a favur da vischnancas cun plirs abitadis e cun gronds custs correspondentes per lur infrastruttura, e per l'autra er da vischnancas che fusiuneschan cun autras vischnancas.
- Il pe da taglia per las personas giuridicas vegn anc adina fixà dal cussegl grond cun ina tariffa unitara per tut las vischnancas. Fin ch'i n'èn betg vegnidas fatgas emprimas experientschas cun il nov sistem na vegn la cumpetenzza da far questa fixaziun betg surdada a las vischnancas.
- Il sdebitament parzial da singulas vischnancas vegn cumbinà – per motivs da l'acceptanza – cun cundiziuns concretas, e quai per impedir in nov indebitament.
- Betg mo l'agid social material, mabain er l'agid social personal duain – sco ch'igl è previs en la consultaziun – esser en il futur ina incumbensa da las vischnancas. La structura existenta na duai dentant betg vegnir eliminada. Las nov vischnancas da dimora u da domicil vertentas surpiglian quest servetsch per sasezzas e per las vischnancas da lur regiun da cussegliaziun. Sin il stgalim d'ina lescha vegnan ultra da quai fixadas las premissas per calcular las prestaziuns da sustegn. Tras quai vegn pia garanti il nivel da las prestaziuns sco er evità ina reduzziun da las prestaziuns socialas.
- La cussegliaziun per mammas e per babs duai vegnir realisada exclusivamain dal chantun. Il medem vala er per las acziuns da la tgira da dents che vegnan organisadas ed administradas oz en moda centrala.
- En il sector da la sanadad paja il chantun da nov contribuziuns per il manaschi, per la construcziun e per l'infrastructura dals ospitals sco er dals servetschs da spitex, e quai ad ina tariffa unitara dad 85 pertschient.
- En il sector da la furmaziun vegn il detretschament da la finanziaziun engrondi e simplifitgà punctualmain, uschia che l'entira instrucziun da la scola populara (1. fin 9. classa) vegn finanziada da las vischnancas. Il chantun surpiglia tut ils custs da las scolas da cuntinuaziun.
- Il chantun surpiglia da nov tut ils custs da construcziun (novas construcziuns e substituziuns) per las cuvridas da vias entaifer il vitg.

Consequenzas finanzialas e gulivaziun limitada en consequenza da la midada dal sistem

Las vischnancas vegnan distgargiadas tut en tut per circa 10 milliuns francs per onn. La gronda part da las vischnancas vegn distgargiada tras la NGF grischuna. Tschertas grevezzas supplementaras resultan per regla per quellas vischnancas che han las pli bleras resursas sco er per pliras vischnancas fitg pitschnas. Questas vischnancas vegnan favurizadas particularmain tras il sistem existent, e quai a donn e cust da las autras. En il senn d'ina regulaziun transitorica è prevista durant maximalmain 5 onns ina gulivaziun limitada per quellas vischnancas, a las qualas la NGF grischuna chaschuna grevezzas supplementaras e las qualas han a medem temp paucas resursas.

Ils differents plauns executivs (uniuns d'interess sco er circuls, districts e corporaziuns regionalas), las pli differentas furmas da la collavuraziun intercommunala sco er las fusiuns da vischnancas n'èn dentant betg l'object da la NGF grischuna. Tuttina èsi la finamira da la NGF grischuna d'eliminar ils impediments da fusiun existents.

Grond basegn d'ina revisiun dal dretg

Per realisar la NGF grischuna ston vegnir revedidas cumplettamain trais leschas (la lescha davart l'agid social public, la lescha davart il sustegn da personas basegnusas e la lescha davart la gulivaziun da finanzas), 27 leschas ston vegnir revedidas mo punctualmain, 1 ordinaziun dal cussegl grond sto vegnir redigida da nov e 12 ordinaziuns dal cussegl grond ston vegnir adattadas. Questas revisiuns duain vegnir fatgas en il rom da dus relaschs cumplexivs.

Infurmaziuns:

cusseglier guvernativ dr. Martin Schmid, schef dal departament da finanzas e vischnancas, tel. 081 257 32 01

Communicaziun da la regenza, chanzlia chantunala dal Grischun, 7000 Cuir

Infurmaziun per las medias:

Ina documentaziun cun ulteriuras infurmaziuns davart la NGF grischuna po vegnir chargiada giu da la pagina d'internet dal departament da finanzas e vischnancas sut il link www.dfg.gr.ch/buendner_nfa/ro/index.htm.

Gremi: regenza

Funtauna: rg chanzlia chantunala dal Grischun

Data: 23-01-2009